

DORNYAY BÉLA MÚZEUM

3100 Salgótarján Múzeum tér 2.

Titkárság: 32/520-705

Igazgató: 32/520-707

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

GALGAGUTA-FUNDUSPUSZTA TERVÁSÁTÁSA

PÁLYÁZATI AZONOSÍTÓ: 207134/00409

2023.

1. Támogatott tevékenység szakmai vonatkozásai, tapasztalatai, a megvalósítás eredményessége

A Nemzeti Kulturális Alap Örökségvédelmi Kollégiuma támogatásában megvalósult tervásatás hiánypótló tudományos munka volt a maga nemében. Az utóbbi években fokozott figyelem hárul Nógrád vármegye középkori emlékeire, azon belül is az egyházi épületek kutatására. A napjainkban is használt hitéleti helyek felújítása kapcsán végzett régészeti ásatások rengeteg új eredményt hoztak a ma is álló emlékek építéstörténete terén. Múzeumi oldalról a szisztematikus régészeti topográfiai vizsgálatokhoz kapcsolódóan fémdetektoros terepbejárások, geofizikai kutatások, és légirégészeti felmérések kapcsán kutatjuk, keressük az elpusztult templomokat, illetve megpróbáljuk hitelesíteni a rendelkezésre álló információkat is. Ilyen munka lett a galgautai projekt is, ahol lehetőségeinkhez mérten a legtöbb módon vizsgáljuk meg a korábban felfedezett régészeti lelőhelyet.

A pályázat segítségével végzett munkával az alapvető kérdéseket szeretnénk tisztázni. A rendelkezésre álló pénzügyi keret nem tette lehetővé, hogy hosszasan elnyúló, teljességre törekvő feltárást végezzünk, vagy esetleg a feltárt falmaradványokat bemutassuk. A szelvényeket elsősorban a geofizikai kutatás által meghatározott jelentősebb, építéstörténeti és épületszerkezeti szempontból kiemelt fontosságú helyeken jelöltük ki. Ezek néhány esetben nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, hiszen nem kerültek elő a talajradar által előre jelzett falszerkezetek. Ennek ellenére ez a módszer nélkülözhetetlen az épített emlékek kutatása során, csak arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy érdemes ezeket kritikával kezelni.

A terület rendkívüli bolygatottságával magyarázható, hogy csak egy esetben tudtunk anatómiai rendben mutatkozó elhunytat feltárni. A szórvány embercsontok nagy száma mutatja, hogy az épület bontása során igen alapos munkát végeztek az újkorban, a későbbiekben ezzel is fokozottabban számolnunk kell.

A kitűzött szakmai célokat sikerült teljesíteni, az új eredményekről folyamatosan tájékoztattuk az ásatás folyamán a helyieket. A társadalmi támogatottság erősítése érdekében október folyamán képes beszámolót tartottunk az érdeklődő közönségnek.

2. Elvégzett munka leírása

A pályázat benyújtását megelőzően 2021 őszén terepbejárással vizsgáltuk meg a régészeti kutatásra kiszemelt területet. E munkának, illetve a drónos felmérésnek köszönhetően meghatározhattuk a lelőhely tudományos kutatásának lehetőségeit, majd a pályázat kiírását követően hozzáigazítottuk az elképzeléseinket a realitásokhoz. Ez határozta meg az elvégzett munka jellegét és intenzitását.

Már a pályázat keretében, 2022 őszén földradaros mérést végeztünk a lelőhely felszín alatt rejtő épített emlékeinek roncsolásmentes feltérképezésére. Az ily módon kinyert adatokat felhasználva meghatároztuk a szelvények pontos helyét. Kisértékű eszközöket vásároltunk a bontómunka elvégzéséhez.

Az ásatás idejére egy napi meleg étkezést, illetve szállást biztosítottunk a hallgatók számára. A napi 8 órás munkaidő alatt a bontómunkát, a dokumentálást, illetve a leletanyag kezelését gyakorolhatták a diákok.

Tartottuk a kapcsolatot a helyi média képviselőivel, valamint a település vezetőségével egyaránt. Az érdeklődő helyi csoportoknak bemutattuk az ásatást, megismertettük velük az addig elért eredményeket.

A régészeti feltárási ideje alatt a Dornyay Béla Múzeum járművével szállítottuk a hallgatókat, valamint a geodéziai felmérést is a múzeum eszközével végeztük.

Megtörtént a leletanyag nyilvántartásba vétele, elkészítettük a projekt rövid jelentését is.

3. Tudományos eredmények összefoglalása

2023. május 2. és 2023. május 23. között Galgauta község mellett fekvő Funduspusztán a Dornyay Béla Múzeum (továbbiakban: DBM), az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Régészettudományi Intézetének (továbbiakban: ELTE BTK RI) és a Magyar Nemzeti Múzeum Forgách-Lipthay Kastélymúzeum (továbbiakban: MNM FLKM) együttműködésében, a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával tervásatást végeztünk az Építésügyi és Örökségvédelmi Hatóság engedélyező határozata (NO/ETDR-EPFO/474-3/2022) szerint.

Munkánkat a Galgautai Evangélikus Egyházközség hozzájárulása alapján a ma is temetőként működő terület déli szélén fekvő, legelőként használt dombon, illetve annak közvetlen közelében valósítottuk meg. A régészeti lelőhelyet Patay Pál azonosította 1953-ban, majd 2012-ben Nováki Gyula és kollégái részletes felmérést készítettek a helyszínről.

2021. novemberében a DBM (Szolnoki Tamás, Tóth Krisztián) és az ELTE BTK RI munkatársaival (Rakonczay Rita, Sz. Anderko Anna) közösen fémkereső műszeres terepbejárást végeztünk a helyszínen, ahol a számos vasszög mellett középkori kerámiatöredékeket is találtunk. Az ígéretes lelőhelyet 2022. októberében talajradaros méréssel is megvizsgáltuk a Munifex Kft. segítségével, melynek eredményeként egy jelentősen visszabontott középkori templom maradványait sikerült azonosítani. Ezt felhasználva a templom környezetében 4 szondát, a dombot körítő árok területén pedig további 1 szelvényt jelöltünk ki összesen 46 m² felületen a 2023 májusában meginduló tervásatást megelőzően.

A termőréteg eltávolítását követően a templomdombon található szelvények területén kő- és téglatörmelékes, habarcsdarabos, valamint szórvány embercsontokat tartalmazó omladékréteg jelentkezett mindenütt. Ebből a rétegből nagy számú festett vakolatdarab került elő elsősorban az 1. szelvény keleti felében, illetve a 3. szelvényben.

A geofizikai kutatás által lokalizált épület hossz tengelyében kitűzött 1. szelvényt a rendelkezésre álló idő- és pénzkeret szűkössége miatt végül nem volt lehetőségünk teljes egészében feltárni, csupán a feltételezett nyugati és keleti alapfalak környezetét kutattuk meg. Ez utóbbi területen a szentélyt próbáltuk azonosítani, de csupán annak omladéka került elő. A szelvény nyugati végén a templom észak-dél irányú zárófalának falkiszédését dokumentálhattuk, azonban itt nem mutatkozott más értékelhető objektum.

A 2. szelvényt a nyugati és északi zárófal találkozásánál jelöltük ki. A bontási réteg alatt, a fehéres színű, apró kavicsos és meszes habarccsal rakott terméskőből épített nyugati falon egy csecsemő maradványait tártuk fel. A szelvény északkeleti negyedében egy jellegében eltérő, masszív falazatot is találtunk, melynek további részlete a 4. szelvényben jelentkezett.

A 3. szelvényben a geofizikai kutatás ugyan nem mutatott ki semmilyen falmaradványt, de itt a talajradaros felmérés eredményeit felhasználva kiserkeszthetővé vált az északi zárófal és a szentély találkozásának csomópontja. Sajnos olyan mértékű volt az újkori bolygatás, hogy az alapfal kiszédésének helyét sem tudtuk dokumentálni.

A 4. szelvény déli felében 1,3 m szélességű, megközelítőleg nyugat-kelet irányú, sárgás színű, apró kavicsos és mésztöredékes habarccsal rakott terméskő falazat került elő a bontási réteg alól. Ennek rézsús lábazati kiugrása a falmaradvány jelentkezési szintjétől 30-35 cm-re bukkant elő. E fölött húzódó falszakasz már a felmenő rész lehetett, és így a lábazati kiugrás alapján az épületrész belső járószintjét is meg lehetett határozni. A szelvény északi részén, az egykori épületen kívül olyan planírozási réteget dokumentáltunk, melyből az Árpád-kor középső szakaszára keltezhető kerámiatöredékek kerültek elő.

Az 5. szelvényt a templomdomb északnyugati részén jelöltük ki, ahol a körítőárok a legmarkánsabban jelentkezett. A felszínen „V” metszetű árok eredetileg teknős aljú lehetett, és a megközelítőleg 3 m helyett 6,5-7 m szélességet ért el. Betöltéséből kora újkori kerámiatöredék került elő.

Az ásatás eredményeként bebizonyosodott, hogy a temető déli részén magasodó dombon középkori eredetű templom állhatott. Az írott adatok alapján pusztulása a török hódoltság idejére tehető, a 18. század közepén már nem használták. Mivel a temető jelenleg is a templomdomb körül

húzódik, ezért feltételezhetjük, hogy hitéleti helyként való használatának vége Mária Terézia templomkörüli temetkezést megtiltó rendelkezése előtt történhetett. Ebben az időszakban temethették el a templom omladékrétegében elhantolt csecsemőt is.

Bár az épület pontos kiterjedését és alaprajzát jelenleg nem ismerjük, de a rendelkezésre álló információk alapján a domb déli felén húzódott a templom. Szokatlan megoldás ez, hiszen általában a domb közepén építették az ilyen jellegű épületeket. A 2. és 4. szelvényekben feltárt robosztus épületfalak eltérnek a templom hajójának falazatától, méreteik alapján több szintes toronyhoz tartozhattak. Ez a domb mértani középpontjához közel helyezkedhetett el, így felvetődik annak a lehetősége, hogy egy korábban itt állt középkori erősség területén építették fel a templomot. Ugyanakkor azt sem zárhatjuk ki, hogy a torony később épült a templomépülethez. Az árok kialakításának és betöltődésének idejét sem lehet megnyugtató módon tisztázni, elképzelhető a templom építését megelőző, illetve azzal egy idejű használat is.

A feltárás nyomán bebizonyosodott, hogy a Funduspusztán 1953-ban azonosított lelőhelyen a török hódoltság korában elpusztult templom maradványai rejlenek a földfelszín alatt. Pusztulásának idején egy torony is csatlakozott hozzá, valamint egy jelentős árok is fokozta az épület védelmi képességét. Sajnos a régészeti ásatás korlátai miatt lényegi információkkal nem rendelkezünk még az alapvető kérdésekben, mindenképpen további feltáró munka szükséges ezek tisztázásához.

Sz. Anderko Anna
régész munkatárs
ELTE BTK RI/
MNM Forgách-Lipthay Kastély Múzeum

Szolnoki Tamás
ásatásvezető régész
Dornyay Béla Múzeum

4. Feltárási napló

2023. 05. 02. kedd

Létszám: 1 fő régész, 1 fő régésztechnikus, 5 fő önkéntes

Munkaidő: 8.00-16.00

Időjárás: Napos, hűvös

A mai napon megkezdjük a szelvények kijelölését geodézia eszköz segítségével. A térinformatikai állományban meghatározottak szerint a templom középső, hosszanti tengelyében létesült az 1. szelvény; a 2. szelvény az északnyugati sarok és feltételezett toldaléképület csatlakozásánál; a 3. szelvény az északi záróval és a szentély találkozásánál; a 4. szelvény a toldaléképület északnyugati sarkánál. A helyszínen határoztuk meg az 5. szelvény helyét, melyet végül az árok legmarkánsabban megjelenő részén tűztünk ki. Megkezdjük az 1 szelvény humuszolását, alatta már a bontási törmelékes réteg mutatkozik (SE-02). A humuszrétegből előkerült tárgyakat az SE-01-es számon csomagoltuk el.

Lehumusztuk a 3. szelvényt is, itt is ugyanez a rétegrend mutatkozik. A szórvány emberi csontok mellett vörös színű festéssel ellátott vakolatdarab is előkerült.

Az 1. szelvényben megkezdjük a felszín tisztítását fotódokumentáció előkészítéseként.

2023. 05. 03. szerda

Létszám: 1 fő régész, 1 fő régésztechnikus, 5 fő önkéntes

Munkaidő: 8.00-15.30

Időjárás: Napos, hűvös

A mai napon folytattuk az 1 szelvény tisztítását, majd fotódokumentációt készítettünk. 3D fotogrammetriához szükséges képeket is készítettem, ahol a kijelölő karók lesznek az illesztési pontok. Fotóztuk a 3. szelvényt is. A 2. és 4. szelvényben megkezdjük a humuszolást, ahonnan szórvány embercsontok kerültek elő. A 4. szelvény északi részén egy markánsan megjelenő elválást lehetett megfigyelni. Az északi rész keményebb, és nincs benne habarcs vagy kődarab. Ez már az épületen kívüli járósínt lenne? Az 5. szelvényben is elkezdtük a mélyítést, itt értelem szerűen nem mutatkozott a bontási törmelékes réteg. A felszínen tapasztalt „V” profil a humuszréteget eltávolítva nem mutatkozik, lehet, hogy sokkal nagyobb, szélesebb lehetett az árok. Bár most már nem látszik, de elképzelhető, hogy az árok külső oldalára termelték ki a kiásott földet, ezt később, az épületbontás helyének könnyebb megközelítése érdekében az árokba visszatöltötték.

2023. 05. 04. csütörtök

Létszám: 2 fő régész, 1 fő régésztechnikus, 4 fő önkéntes

Munkaidő: 8.00-16.00

Időjárás: Napos, szeles

A mai napon folytattuk a 2., 3., 4., valamint 5. szelvényekben is a bontómunkát. A 2. szelvényben a kb. 20 cm vastag humuszréteg alatt erősen köves omladék jelentkezett. A szelvény délkeleti-i sarkában egy erősen sárgás-köves-habarcsos folt vált el, mely feltehetően a templom falának hajójához köthető. Ezt egy porózusabb, de szintén erősen köves réteg választotta el a szénszemcsés-habarcsos-köves folttól, ami feltehetően a templom északi oldalához épített helyiséghez köthető. A szelvény nyugati felében végig erősen köves-földes omladék jelentkezett ezen a szinten. A fotódokumentáció elkészülte után itt is folytattuk a mélyítést. A 3. szelvényben egy viszonylag vékony (15 cm) humuszréteg alatt erősen köves-törmelékes réteg jelentkezett, melyben „L” alakban egy erősen meszes sáv rajzolódott ki. Ezt fálnak gondoltuk, azonban a további mélyítést követően eltűnt. A szelvény déli harmadában egy sárgás, porózus földdel „kitöltött” köves sáv rajzolódott ki; két oldalán laza, sárgásbarna feltöltéssel, melyből embercsont és koporsószegek kerültek elő. A szelvény északi negyedében egy tömött, de szintén omladékos réteg jelentkezett, melyben elvéve embercsont is volt.

Az 5. szelvény keleti felében 15 cm vastagságban, nyugati felében kb. 40 cm vastagságban jelentkezett a sötét barna színű, humuszos réteg, melynek felső 12 cm-e murvás, törmelékes feltöltés. A humuszréteg alatt világos színű, egynemű, leletmentes sárgásbarna színű réteg

jelentkezett, melyet a szelvény felénél elkezdünk nyugati irányba bontani, hogy kiderüljön, altalaj-e. Miután alatta embercsonttal (továbbiakban: ECS) és kerámiával (továbbiakban: KER) kevert homokfoltos réteg jelentkezett, a szelvény keleti felében is elbontottuk a sárgás barna színű, világos réteget.

2023. 05. 05. péntek

Létszám: 2 fő régész, 1 fő technikus, 7 fő önkéntes

Munkaidő: 8.00-16.00

Időjárás: Napos, meleg idő

Mindegyik szelvényben folytattuk a megkezdett munkát.

Az 1. szelvényben elkezdjük a kivágott fák gyökereinek eltávolítását, a nyugati felében pedig egy ásonyomnyi mélységben folytattuk a mélyítést.

A 2. szelvény délkeleti sarkában jelentkező sárgás színű, habarcsos-köves falazat körül elkezdjük mélyíteni, a fal vonalában a keleti szelvényfal mentén végig egy erősen omladékos sáv volt megfigyelhető, míg a nyugati felében egy tömörebb, egyneműbb, szürkésbarna színű, mészszemcsés réteg jelentkezett. A metszetsfalban a déli falon a falszakasz mellett még egy omladékos réteg volt látható, ami elvált a szürkésbarna, tömörebb rétegtől. Itt egyelőre a falcsontként értelmezett részt megtartjuk, körülötte mélyülünk, hogy sikerüljön megtalálni a geofizikán látható teljes falszakaszt, és tisztázni a hajó és a melléképület kapcsolatát.

A 3. szelvényben elértük az erősen törmelékes réteg alját, ami alatt egy egyszerűbb, világosbarna, laza réteg jelentkezett, melyben elvéve kődarabok is előfordulnak.

A 4. szelvényben letisztítottuk a felszínt a fotózáshoz. A szelvény déli harmadában jelentkező sárgás színű, habarcsos falazat sávja szépen jelentkezett a déli felén végig nagyobb kövek voltak megfigyelhetőek. A faltól délre a sárga habarccsal kevert nagyon laza, világosbarna színű, törmelékes réteg jelentkezett, míg a faltól északra egy tömör, barna színű, mész- és faszénpettyekkel kevert réteg jelentkezett. Az előkerült fal vonala a geofizikán nem jelent meg, ez további kérdéseket vet fel. Ebben a szelvényben azonban nem mélyülünk tovább, az 1-2. szelvények élveznek prioritást.

Az 5. szelvényben követtük a sárga színű homokfoltokkal kevert réteget.

2023. 05. 08. hétfő

Létszám: 2 fő régész, 8 fő régészhallgató, 1 fő önkéntes

Munkaidő: 8.00-16.00

Időjárás: Napos, szeles idő

A mai napon folytattuk az 1-4. szelvények bontását.

Az 1. szelvény keleti felében 3-4 m hosszan elkezdjük a SE-02 omladékrétegben a mélyítést (kb. 30 cm mélységig). Kb. 1,5 m-nél a keleti szelvényfaltól számítva jelentkezett egy fehér, apró kavicsos habarcsba rakott kősáv, melyről azt feltételeztük, hogy a szentély keleti zárófalának részlete lehet. Innen ECS-ok, kerámiatöredékek és festett vakolatdarabok kerültek elő. Az 1. szelvény nyugati részén is folytattuk a mélyülést az SE-02-es omladékrétegben. Kb. 70 cm mélységben sárgásbarna, sárgaagyaggal kevert tömör réteg (SE-10) jelentkezett. A szelvény déli falában egy szürkésbarna, laza, omladékos betöltődésű gödör jelentkezett (obj. 03., SE-09). Megkezdjük ezek bontását, ahonnan ECS és vasszegek kerültek elő.

A 2. szelvényben folytattuk a mélyülést, az SE-02-es omladékréteg alatt kb. 40-50 cm mélyen sárgás habarcsba rakott falazat vált láthatóvá (északi melléképület). A fal nyugati síkján túl (ettől nyugatra) folytatódott a bontómunka a tömörebb, barna, törmelékes rétegben (SE-11), melyből ECS és vasszög került elő.

A 3. szelvényben is folytattuk a munkát, az SE-07 omladékrétegben haladtunk. Kb. 75 cm mélységben egy barnás színű földlencse jelentkezett, de csak foltokban volt megfogható, így nem lehetett egyértelműen réteggént elkülöníteni. Leletek: ECS, festett vakolat (freskó is!), KER.

A 4. szelvényben a falkorona déli oldalán kezdtünk mélyülni a laza, törmelékes rétegben (SE-05). Itt szépen meg lehetett fogni a fal belső síkját is. A fal külső, északi oldalán is megkezdjük a

tömör, faszén- és mészpettyes réteg (SE-04) bontását. Mindkét rétegből ECS, vasszög és kerámia került elő.

2023. 05. 09. kedd

Létszám: 2 fő régész, 8 fő régészhallgató, 4 fő önkéntes

Munkaidő: 8.00-16.00

Időjárás: Felhős, változékony

Az 1. szelvény nyugati felében tovább mélyültünk, az SE-10-es sárga agyagréteg alatt egy barna, porhanyósabb réteg jelentkezett (SE-12). Az SE-02-es törmelékréteg végig jelentkezik a déli szelvényfalban, alatta látható sárga agyagréteget vágó, szintén törmelékes betöltésű falkiszedés nyoma. Leletek: SE-10: ECS, vasszög; SE-12: modern kerámia és Árpád-kori kerámia, ECS.

Az 1. szelvény keleti felében is folytattuk a mélyülést a szentélyfal külső oldalán, itt 55-60 cm mélységig jutottunk. A falkorona kb. 30 cm mélyen jelentkezett, és kb. 20 cm vastagságú volt. Az SE-02-es omladékréteg és a fal alatt tömör, egynemű, világosbarna réteg jelentkezett (SE-17), melyben mészpettyek, elvéve téglapettyek voltak láthatóak. A réteg a felszíntől a keleti metszefalon 20-25 cm mélységben, a fal mellett közvetlenül a déli metszefalon 40-45 cm mélységben jelentkezett. Itt ECS (1 db pártanyomos koponya töredéke) és kerámia került elő. A szentélyen belül az SE-02-es omladékrétegben haladtunk, kb. 60 cm mélységig jutottunk. A szentély belső falsíkjától kb. 135 cm-re egy erősebb, habarcsos-köves rész következett, melyet elkezdtünk tisztázni. Az első habarcsos kövek itt kb. 25 cm mélységben jelentkeztek. Leletek: ECS, kora újkori kerámia, festett vakolat és freskó darabok.

A 2. szelvényben folytattuk a mélyülést a szelvény nyugati felében szintre hoztuk a szelvényt. Itt sok ECS és vasszög, valamint egy sarkantyú került elő. A szelvény délkeleti sarkán található omladékot elbontottuk, kiderült, hogy nem falról van szó. Itt ECS, KER került elő.

A 3. szelvényben is folytattuk a mélyítést. Itt is érzékelhető volt egy rétegváltás, jelentősen nagyobb kövekből álló omladék jelentkezett a felszíntől kb. 60 cm-ig (SE-14). Leletek: ECS, vasszög, festett freskó töredékek.

A 4. szelvényben fal külső (északi) oldalán tovább mélyültünk az SE-04-es rétegben, illetve megtaláltuk a fal külső síkját. A teljes szélessége a falkoronának 130 cm. Leletek: ECS, vasszög, KER (Árpád-kor, kora újkor).

2023. 05. 10. szerda

Létszám: 2 fő régész, 8 fő hallgató, 3 fő önkéntes

Munkaidő: 8.00-16.00

Időjárás: Felhős, szeles, hűvös idő

A szelvény nyugati felében elkezdtük a falkiszedést bontani, mely szépen követhető volt a szelvény teljese szélességében, szépen elvált a fal köré rakódott sárgásbarna rétegtől. A szelvény keleti felében tovább mélyültünk a „szentélyfal” külső oldalán. Itt kb. 70 cm mélységben egy új, kötöttebb, erősen agyagfoltos réteg jelentkezett, kevés lelettel. A szentély belső oldalán is tovább mélyültünk, itt 80 cm mélységben egy habarcsos-köves sáv jelentkezett. A „szentélyfal” és eközött földréteg húzódtott. Felmerült a gondolat, hogy a korábban szentélyfalként értelmezett jelenség csupán egy viszonylag egyben maradt omladék, és az igazi falat itt fogtuk meg. Ezt alátámasztja a korábbi jelenség csekély mélysége/vastagsága, illetve hogy az újonnan előkerült „falkorona” egyező mélységben van a templom más részein jelentkező falakkal, falkiszedésekkel. A külső oldalon ECS, vasszög; belső oldalán ECS és freskótöredékek láttak napvilágot.

A 2. szelvényt elkezdtük fotózáshoz tisztítani. Itt a szelvény déli metszefala mellett/alatt az omladékréteg (habarcsba rakott kövek, azaz fal?) felett egy kisbaba csontváza látott napvilágot (1. sír). Ezt óvatosan kibontottuk, majd részletfotók készültek róla, a szelvény egészének dokumentálása során pedig a rajzi formában is megörökítettük.

A 3. szelvény bontását és tisztítását befejeztük, metszet- és felszínfotók készültek, valamint 3D modellt is készítettünk a szelvényről.

A 4. szelvény déli felében befejeztük az SE-05-ös sárgás színű, laza, törmelékes réteg bontását, alatta a falazat aljáról induló, rézsűsen szélesedő falalapozás látott napvilágot. A szelvény

északi felében elértük az SE-04-es réteg alját. Ezen a szinten két gödör feltja is jelentkezett, de sajnos a lelkes önkéntesünknek nem sikerült tartania a szintet, és az obj. 05-ös gödör SE-21-es betöltését kitermelte. A betöltés égés nyomait mutatta, rengeteg ECS került belőle elő, melyek közül kettő égés miatt elszíneződött. Ezen kívül egy hullám- és csigavonaldíszes, szalagtechnikával készült edény oldaltöredéke is előkerült. Ez azért különös, mert a fal aljával nagyjából egyező szinten jelentkezett az objektum. Kérdés, hogy még a templom pusztulása előtt, vagy már azután keletkezett.

2023. 05. 11. csütörtök

Létszám: 2 fő régész, 8 fő hallgató, 3 fő önkéntes

Munkaidő: 8.00-16.00

Időjárás: Felhős, szeles, hűvös idő

A mai napon folytattuk az 1-4. szelvényekben a bontási és dokumentálási munkákat.

Az 1. szelvény nyugati részén befejeztük a kiszedett alapfal betöltésének feltárását. Tisztítást követően fotódokumentáltuk, 3D fotóztuk, illetve megkezdtük hallgatók bevonásával a rajzi dokumentálást. A szelvény keleti végében folytattuk a szentély alapfalának tűnő rész bontását, azonban az idő rövidege miatt ebben az ásatási szezonban már ezt már nem tudjuk befejezni. A kész állapotról felszín- és metszetfotók készültek, valamint 3D fotogrammetriával is felmértük a jelenségeket.

A 2. szelvényben befejeztük a mélyítést, a felszín tisztítását követően dokumentáltuk a szelvényt. A gyermeksír felszedését követően elkészítettük a felszín- és metszetfotókat, 3D fotogrammetriai felmérést is végeztünk. Hallgatók bevonásával itt is megkezdtük a rajzi dokumentálást.

A 3. szelvény dokumentálását követően megkezdtük annak visszatemetését.

A 4. szelvényben a felszín tisztítottuk, dokumentáltuk.

Az 5. szelvényt ismét kitisztítottuk, a felszín és a metszeteket fotóztuk, majd az egész szelvényt 3D fotogrammetria segítségével felmértük.

A délután folyamán a fotogrammetriai illesztőpontokat, a rajzi dokumentációhoz használt pontokat bemértük.

2023. 05. 12. péntek

Létszám: 1 fő régész, 3 fő hallgató

Munkaidő: 8.00-11.00

Időjárás: Felhős, borús, esős

A mai napon eső miatt nem tudunk dolgozni. A délelőtt folyamán folytattuk az árkok visszatemetését, de 11 óra körül feladtuk a harcot, és levonultunk a területről. A régészeti feltáró munkát befejeztük, a 4. szelvényben maradt még dokumentálni való felszín. Ennek befejezése, és a szelvények visszatemetése miatt még vissza kell térnünk egyszer.

2023. 05. 23. kedd

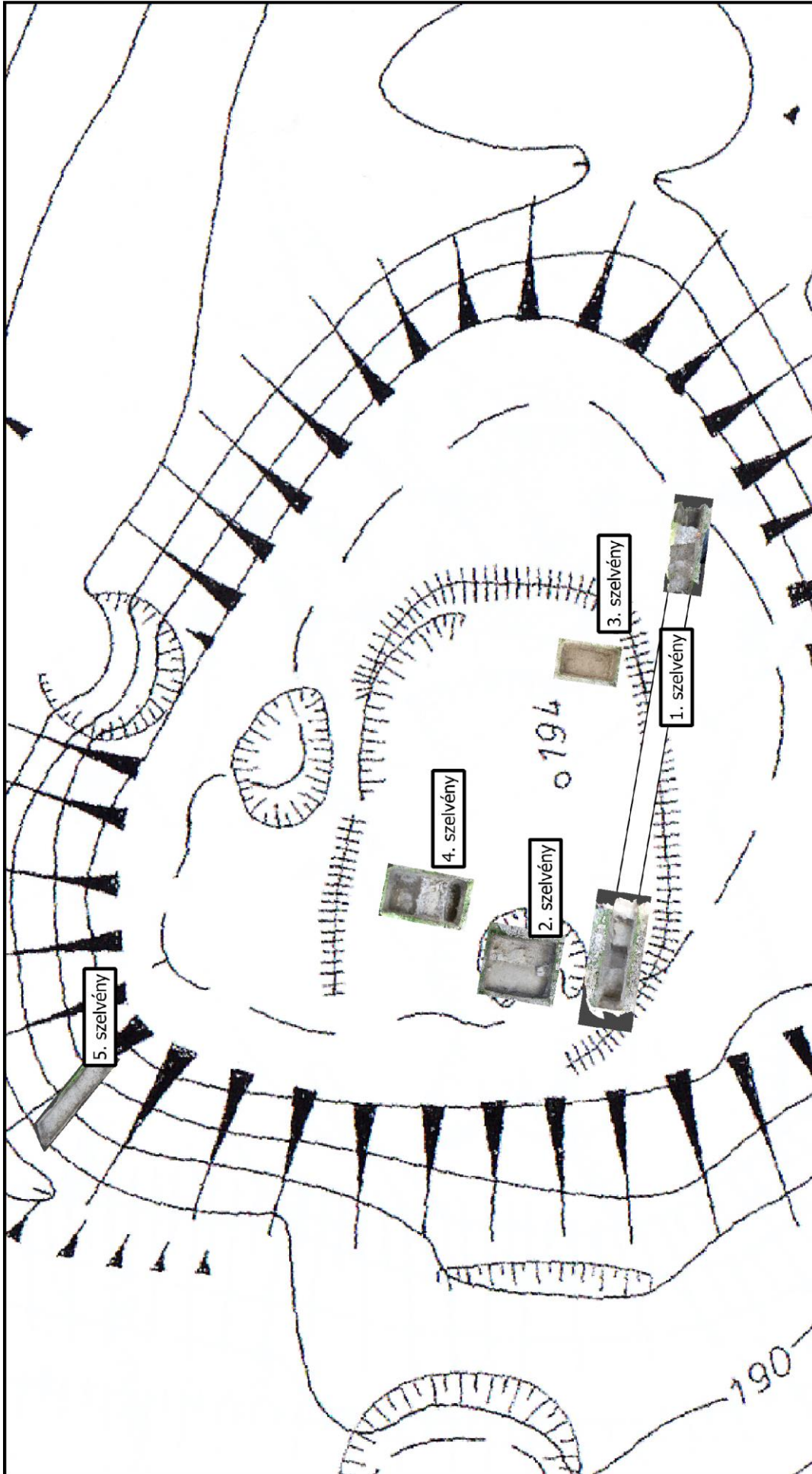
Létszám: 2 fő régész, 3 fő önkéntes

Munkaidő: 9.00-16.30

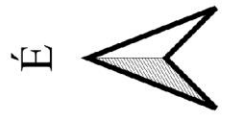
A mai napon befejeztük a dokumentálást, valamint visszatemetettük a szelvényeket.

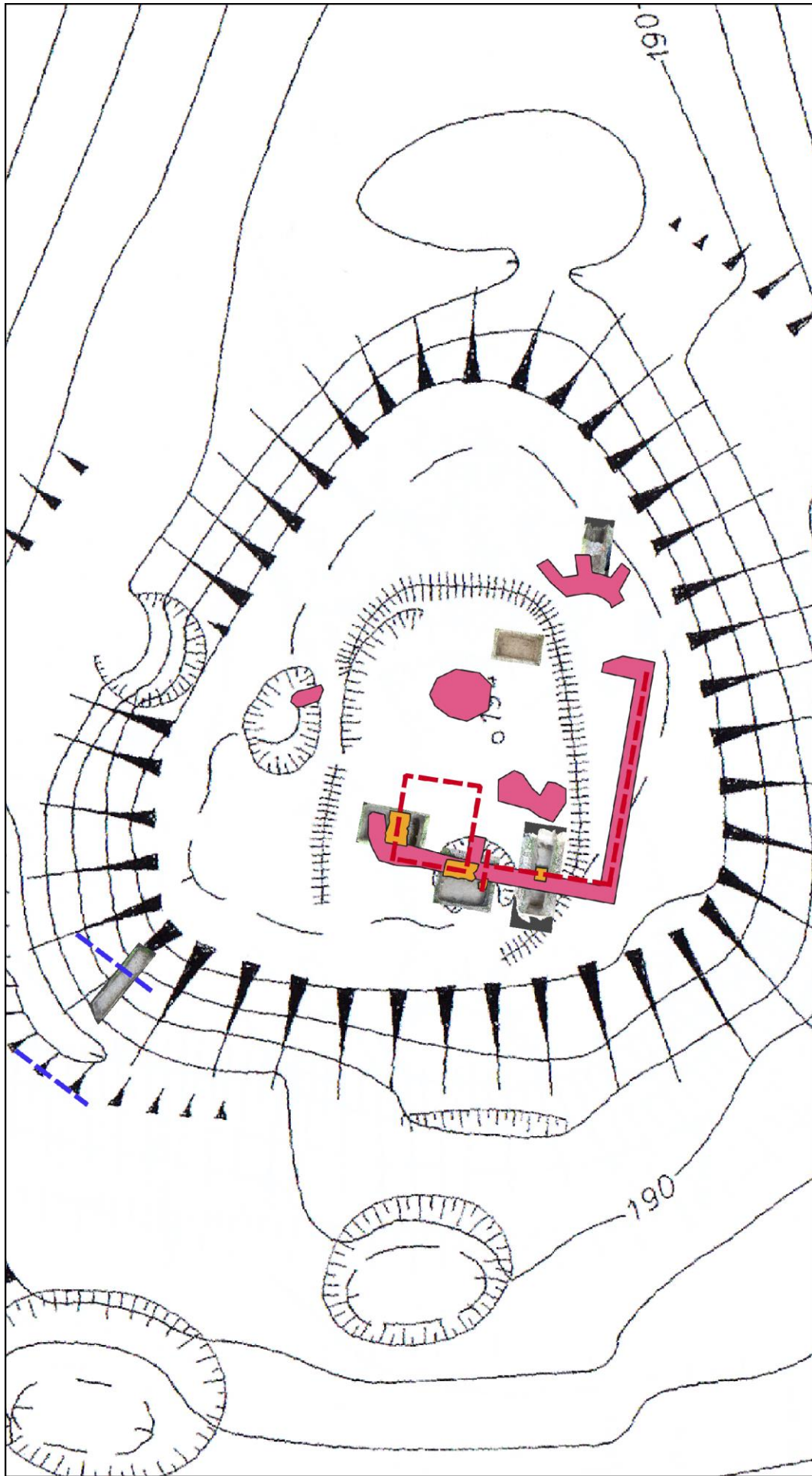
5. Rövid régészeti munkabeszámoló közzétételének igazolása

A pályázat eredményességéről szóló beszámoló megtekinthető a <https://dornyaymuzeum.hu/dornyay-bela-muzeum-banyaszati-kiallitohely/palyazatok/nka/> weboldalon.

Galgaguta, Funduspuszta; Tervásatás, 2023

**Galgaguta, Funduspuszta
Tervásatás, 2023**

- - - rekonstruált fal helye
- - - rekonstruált árok
- feltárt falak
- geofizika értelmezése

DORNYAY BÉLA MÚZEUM

3100 Salgótarján Múzeum tér 2.

Titkárság: 32/520-705

Igazgató: 32/520-707

FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

GALGAGUTA-FUNDUSPUSZTA TERVÁSATÁSA

PÁLYÁZATI AZONOSÍTÓ: 207134/00409

2023.

1. A kutatással érintett terület a régészeti feltárás megkezdése előtt

1.1. A terület távlati képe kelet felől fotózva

1.2. A templomdomb kelet felől fotózva

1.3. Az épület és omladéka észak felől fotózva

1.4. A templomdombot körülvevő árok

2. A kutatással érintett terület a régészeti feltárás idején

2.1. Feltárási terület és környezete

2.2. A feltárási terület ortofotója

2.3. Az 1. szelvény kelet felé fotózva

2.4. A nyugati zárófal helye

2.5. A szentély omladéka

2.6. A csecsemő maradványai

2.7. Falmaradványok a 2. szelvényben

2.8. A 3. szelvény

2.9. A torony falának jelentkezési szintje a 4. szelvényben

2.10. A torony fala

2.11. Az 5. szelvény távlati képe

2.12. Az árok alja

3. A kutatással érintett terület a régészeti feltárás befejezését követően

3.1. Az 1. szelvény kelet felől fotózva

3.2. Az 1., 2. és 4. szelvények észak felől fotózva

3.3. Az 1., 2. és 4. szelvények dél felől fotózva

3.4. Az 5. szelvény északkelet felől fotózva

Elsődleges leletfeldolgozásról szóló beszámoló

A Galgaguta-Funduspusztán 2023. május 2. és 2023. május 23. közötti időszakban végzett tervásatás során előkerült leletanyag a régészeti feltárást végző intézménybe, a befogadó Dornyay Béla Múzeumba került.

Az előkerült tárgyakat a terepi munka során az 52/2016. (XII. 29.) EMMI rendelet előírása szerint készítettük elő az elsődleges leletfeldolgozásra. A régészeti lelőhely megnevezésével, a vonatkozó régészeti bontási egység szerint, leletanyagfajtánként, stratigráfiai egységenként elkülönítve, valamint állományvédelmi szempontból javasolt módon kerültek elcsomagolásra. Egyedi azonosítószámot kaptak, és már a helyszíni kezelés idején külön raktározási egységekbe válogattuk szét az egyes lelettípusokat.

A Dornyay Béla Múzeum Régészeti Gyűjteményébe az alábbi csoportosításban kerültek gyarapításra a tárgyak:

- emberi csontok:	734 db;	Gyarapodási szám: 1197/2023
- vas tárgyak:	137 db,	Gyarapodási szám: 1198/2023
- festett vakolatok:	95 db,	Gyarapodási szám: 1199/2023
- kerámiatöredékek	67 db;	Gyarapodási szám: 1200/2023

A jogszabályban meghatározottak szerint az ásatásvezető régész irányítása alatt a beszámoló készítésekor folyamatban van a leletfeldolgozási dokumentáció készítése.

Salgótarján: 2023. 11. 27.

Szolnoki Tamás
ásatásvezető régész
Dornyay Béla Múzeum

Nyilatkozat

Alulírott Szolnoki Tamás (születési hely, idő: Budapest, 1989. 10. 02.; személyi igazolvány száma: 392238HE) nyilatkozom, hogy a 68/2018. évi Korm. rendelet (a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról) 26. § 4. bekezdése alapján dokumentációs kötelezettségemnek eleget tettem.

Salgótarján, 2023. 11. 27.

Szolnoki Tamás
ásatásvezető régész
Dornyay Béla Múzeum

GALGAGUTA-FUNDUSPUSZTA TERVÁSÁTÁSÁNAK MEGVALÓSÍTÁSA

PÁLYÁZATI AZONOSÍTÓ: 207137/00409

TÉNYLEGES KÖLTSÉGFELHASZNÁLÁS

1. Régészeti lelőhelyek feltárás - étkezés, szállás: 677.700 Ft.
2. Régészeti lelőhelyek feltárása – üzemanyag költség: 44.292 Ft.
3. Régészeti lelőhelyek feltárása – földradaros felmérés: 127.000 Ft.
4. Régészeti lelőhelyek feltárása - restaurálás: 480.000 Ft.
5. Régészeti lelőhelyek feltárása – eszközök vásárlása: 57.270 Ft.

Összesen: 1.386.262 Ft.

Pályázati azonosító: 207134/00409

Nyilatkozat

az uniós állami támogatási szabályoknak a Kedvezményezett részére nyújtandó támogatásra történő alkalmazhatóságáról

Alulírott Dr. Shah Gabriella a Dornyay Béla Múzeum képviselőjeként eljárva kijelentem, hogy az általam megvalósított tevékenység tekintetében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett **állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény (2016/C 262/01) 34. és 196. pontjában meghatározott** feltételek nem teljesülnek*.

Nyilatkozom, hogy a jelen pályázat alapján nyújtott támogatást a 651/2014/EU rendeletnek a kikötői és repülőtéri infrastruktúrákra irányuló támogatás, a kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatásra és a sportlétesítményekre és multifunkcionális szabadidős létesítményekre nyújtott támogatásra vonatkozó bejelentési határértékek, továbbá a legkülső régiókban biztosított regionális működési támogatási programok tekintetében, valamint a 702/2014/EU rendeletnek a támogatható költségek összegének meghatározása tekintetében történő módosításáról szóló 2017. június 14-i 2017/1084/EU bizottsági rendelettel (HL 156., 2017.6.20., 1. o.) módosított, a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló, 2014. június 17-i 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) 53. cikke szerinti, a **kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatásként (állami támogatás) vettem igénybe.**

A támogatás felhasználására az **uniós állami támogatási szabályoknak a Kedvezményezett részére nyújtandó támogatásra történő alkalmazhatóságáról szóló 3/2020. (III. 23.) EMET főigazgatói utasításnak a kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatásra vonatkozó, 16-28. pontjai szerinti szabályok betartásával került sor.**

Kelt: Salgótarján, 2023. 11. 27.

Dr. Shah Gabriella

pályázó képviselője

*A Közlemény - 34. és 196. pontjában meghatározott feltételek:

- a támogatandó tevékenység nem minősül gazdasági tevékenységnek, az általam benyújtott pályázatba foglalt tevékenységek kapcsán piaci bevételeim nem érik el működési költségek legalább felét,
- a támogatandó tevékenységből megvalósuló szolgáltatásokat elsősorban magyar állampolgárok fogják igénybe venni (és a külföldi látogatók száma előre láthatóan marginális lesz).